

**Hoe deze domme gamma
leerde dat
knappe bèta's soms gewone alpha's zijn
(net buiten hun expertisegebied)**

Dancker Daamen

Universiteit Leiden

Sectie Sociale en Organisationspsychologie
Werkgroep Energie- en Milieuonderzoek

Tversky & Kahneman (1974) in Science
**Judgment under uncertainty:
Heuristics and biases**

Bij een moeilijke beoordelingstaak gebruiken mensen vaak vuistregels om die taak te vereenvoudigen.

Voorbeeld:

Is het percentage Afrikaanse landen in de Verenigde Naties lager of hoger dan 10%?

Geef je beste schatting van dit percentage

Ankerwaarde 10 --> schatting 25 %

Ankerwaarde 65 --> schatting 45 %

Ankering:

kwantitatieve schattingen assimileren richting een eerder overwogen getal (de ankerwaarde).

Ankering ook bij evident irrelevante getallen

Voorwaarde voor ankering:

onzekerheid van de beoordelaar

Doel

Een overzicht van gekwantificeerde gevolgen van de inzet van zes 'schoon fossiele opties' in Nederland tussen 2010 en 2030 zodanig dat jaarlijks 40 megaton CO₂ uit de atmosfeer wordt gehouden

Middelen:

1. Expert consultatie door senior onderzoekers van NWS/UU en E&M/LU

Aan zo'n 14 experts werd gevraagd voorlopige kwantificaties van gevolgen te verbeteren

2. Literatuuronderzoek en spreadsheet-berekeningen door promovendus bij NWS/UU

Resultaten:

1. en 2. soms aardig overeenkomend maar soms ook sterk discrepant

Voorbeeld van discrepante resultaten

Hoeveel jaar kunnen we CO₂ opslaan onder Nederland en onder Nederlandse Noordzee?

	expertoordelen	NWS-berekening
optie 1	100 – 2000	25 - 114
optie 5	50 -100	4 - 34

dit is goed

Verklaring?

Onze experts kregen getallen ter overweging (Is het opslagpotentieel tussen x en y jaar?). Ze ankerden daar wellicht op en bleven met hun eigen schatting te dicht bij de gesuggereerde getallen.

Aan voorwaarde voor ankering (onzekerheid) is voldaan zodra opslagpotentieel niet echt tot het expertisegebied behoort.

Sweeping generalization

Buiten hun expertisegebied is de kans op heuristische schattingen door experts groot.

ofwel

Knappe bèta's zijn net buiten hun expertisegebied gewone alpha's

“Good practice”

Stel eerst nauwkeurig (nog beter dan wij) het expertisegebied vast en vraag zomogelijk alleen om kwantitatieve oordelen binnen dit gebied

Maar:

Experts zijn zelfs binnen hun expertisegebied ontvankelijk voor ankerings.

Northcraft & Neale (1987)

Englich & Mussweiler (2001)

Dus:

Bij kwantitatieve schattingen door experts geen getallen ter overweging geven?